

Forslag

til

Lov om ændring i sømandsloven.

Fremsat den 25. februar 1964 af *handelsministeren*.

§ 1.

I sømandslov nr. 229 af 7. juni 1952 foretages følgende ændringer:

1. I § 15, 1. *punktum*, ændres ordene „halvandet år . . . til ophør“ til „et år, og som har opsagt tjenesteforholdet med varsel som nævnt i § 13, stk. 3, *fratræde*“.

I paragraffens 2. *punktum* ændres „halvandet år“ til „et år“.

2. I § 26, *stk. 1, 1. punktum*, ændres „to år“ til „et år“ og „det sidste år“ til „de sidste seks måneder“. I samme *stk.*, 2. *punktum*, ændres „seks måneder“ til „tre måneder“.

3. I § 41, *stk. 2, 2. punktum*, udgår ordet „dansk“.

4. I § 56, *stk. 2*, indsættes efter 1. *punktum*: „Er en sømand over 16 år, skal han

indenfor hvert døgn have en hviletid på mindst 8 timer, der kan deles i højst to perioder.“

5. I § 56, *stk. 2, 2. punktum*, ændres „denne bestemmelse“ til „disse bestemmelser“.

6. Til § 79, *stk. 1*, føjes som nyt *punktum*: „Dette gælder dog ikke tiltale efter § 77 for overtrædelse af § 55, *stk. 2*.“

§ 2.

Retten til fri hjemrejse i henhold til de ved § 1, nr. 2, ændrede regler i sømandslovens § 26, *stk. 1*, indtræder for sømænd, hvis tjeneste overstiger

21 måneder:	den 1. april 1964		
18	—	-	1. maj 1964
15	—	-	1. juni 1964
12	—	-	1. juli 1964.

Bemærkninger til lovforslaget.

I de almindelige overvejelser om på forskellige lovgivningsområder at hidføre sådanne ændringer, der tjener til at lette rekrutteringsforholdene for danske skibe og fastholde de allerede i danske skibe tjenstgørende besætninger ved at gøre søfartserhvervet mere tiltrækkende og lette forhyringsvilkårene etc., har man bl. a. hæftet sig ved bestemmelsen i sømandslovens § 26 om dansk søfarendes ret til fri hjemrejse for statskassens og rederens regning efter længere tids tjeneste. Den i så henseende kvalificerende tid er i øjeblikket ansat til 2 års uafbrudt tjeneste. Sømandsloven er som bekendt af fællesnordisk karakter, og det kan i denne forbindelse anføres, at det nævnte tidsrum,

Handelsmin. j. nr. 762-1963.

der også i den svenske lov var ansat til 2 år, ifølge lov af 13. december 1963 er nedsat til 1½ år, d. v. s. det samme tidsrum, som gælder efter den norske sømandslov. Det er imidlertid handelsministeriet bekendt, at der i Norge forberedes gennemførelse af regler, der – på visse betingelser – sikrer sømænd ret til fri hjemrejse efter 12 måneders tjeneste.

Man har samtidig benyttet den givne anledning til at foreslå en ændring af mere formel karakter i lovens § 41, ligesom der er foreslået ændringer i lovens §§ 15, 56 og 79, jfr. bemærkningerne nedenfor.

Søfartsadministrationerne i Sverige, Norge, Fin-

land og Island er i overensstemmelse med § 37 i samarbejdsoverenskomsten af 23. marts 1962 mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige blevet underrettet om lovforslaget.

Til lovforslagets enkelte bestemmelser skal følgende bemærkes:

Til § 1.

ad 1.

Den i gældende lovs § 15 indeholdte regel går ud på at beskytte sømanden mod virkningerne i praksis af de vedtagne opsigelsesregler, der ved at kræve, at fratræden i henhold til opsigelse kun kan ske i dansk havn, med skibsfartens nuværende struktur, hvor sådan havn ofte ikke anløbes af det enkelte skib i lang tid, bevirker, at en opsigelse ofte ikke kan effektueres ved fratræden. Det tidsrum, ved hvis udløb adgang til fratræden i ikkedansk havn indtræder, er efter gældende ret fastsat til 1½ år.

Forslaget om at nedsætte denne frist til 1 år er sammenhængende med forslaget om fristforkortelse i § 26, idet sidstnævnte paragraf, der omhandler tilfældene af fratrædelse i udenlandsk havn, for at kunne effektueres i noget større omfang må forudsætte, at en sådan fratrædelsesadgang foreligger.

Samtidig har man efter nordisk forbillede ændret den sømanden tillagte ret derhen, at der direkte tillægges ham ret til at *fratræde* — naturligvis efter afgivelse af lovligt varsel — medens reglen efter den nugældende affattelse alene tillægger ham ret til at *opsige* tjenesteforholdet.

ad 2.

Det foreslås at nedsætte den samlede tid, hvori sømanden skal have gjort tjeneste i vedkommende skib eller rederi for at opnå den særlige hjemrejseret, fra 2 år til 1 år, hvorved den enkelte sømand opnår mulighed for hyppigere hjemrejse og ferie i samvær med familie og pårørende. Paragraffens begrænsningsregler om en vis adgang for rederiet til at udskyde tidspunktet for sømandens fratræden er bibeholdt, dog at den maksimale tidsfrist for sådan udskydelse foreslås nedsat fra seks måneder til tre måneder.

Da det må forudses at ville blive følgen af forslaget gennemførelse, at antallet af hjemrejser efter fratræden i udenlandsk havn vil stige væsentligt, og da statskassen deltager med halvdelen af udgifterne ved de i henhold til sømandslovens § 26 foranstaltede hjemrejser, vil lovforslagets gennemførelse betyde øgede udgifter for statskassen. Udenrigsministeriet, der administrerer denne lovbestemmelse i praksis, har over for handelsministeriet oplyst, at statens udgifter til hjemsendelse af sø-

folk i henhold til sømandslovens § 26 i de senere år har andraget 70.000-80.000 kr. årlig. Det er særdeles vanskeligt at skønne over, hvor store de med lovforslagets gennemførelse forbundne udgifter vil blive; de vil formentlig kunne anslås til mindst 3-4 gange det nævnte beløb.

ad 3.

Det er over for handelsministeriet oplyst, at den i § 41, stk. 2, 2. pkt., foreskrevne godtgørelse i form af hyre, som rederen for et forlist skib skal yde den sømand, som er arbejdsløs som følge af forliset, ifølge den til grund for lovbestemmelsen liggende ILO-konvention nr. 8 af 9. juli 1920, jfr. bekendtgørelse nr. 6 (Lovtidende C) af 21. marts 1938, tilkommer enhver sømand uanset hans nationalitet. Det foreslås derfor at slette lovbestemmelsens betingelse om, at sømanden skal være dansk, hvilket i øvrigt er i overensstemmelse med ændringer, der allerede er foretaget i de tilsvarende bestemmelser i den norske og den svenske sømandslov. Det vil være en følge af forslaget gennemførelse, at den i medfør af sømandslovens § 85 udfærdigede kgl. anordning nr. 448 af 23. december 1952 om fremmede søfarendes ret til erstatning for arbejdsløshed, forårsaget ved skibsforslis, må ophæves.

ad 4.

Som følge af den i forslaget til lov om ændring i lov om skibes bemanning foreslåede reduktion af mandskabet i danske skibe er det fundet naturligt ved udbygning af bestemmelsen i sømandslovens § 56 om sømands adgang til hvile og søvn, at sikre sømænd af alle mandskabskategorier og i alle aldersklasser et mindstemål af hviletid i døgnet. For sømænd under 16 år, der gør tjeneste om bord i skibe på 200 BRT og derunder, er der fastsat særlige regler om hviletid i anordning nr. 445 af 23. december 1952 om nattehvil for unge mennesker i småskibsflåden.

ad 6.

Ved i lovens § 55, stk. 2, at indsætte hjemmel for regeringen til i form af kgl. anordning at give nærmere forskrifter til beskyttelse af dem, der er beskæftiget ved arbejde om bord i skibe, har det som udtalt i bemærkningerne til lovforslaget (rigsdagstidende 1951-52, tillæg A. sp. 3655) navnlig været hensigten at skabe mulighed for Danmarks ratifikation af konventionen af 1929 (revideret 1932) om beskyttelsesforanstaltninger mod ulykkestilfælde, for så vidt angår arbejdere, der er beskæftiget med lastning og losning af skibe.

Da sådanne forskrifter af offentligretlig, arbejder-

beskyttelsesmæssig karakter kun effektivt vil kunne håndhæves, dersom der også er mulighed for i egnede tilfælde at drage den tilsynsførende skibsofficer strafferetligt til ansvar for konstaterede overtrædelser, og *da* der efter lovens påtalerregel i § 79, stk. 1, kun er adgang til at drage skibsføreren — og ikke tillige eller alternativt f. eks. styrmanden, under hvis tjenesteområde ledelse af og tilsyn med arbejde af den heromhandlede art henhører, jfr. lovens § 45 — til ansvar gennem sædvanlig ubetinget offentlig påtale, jfr. retsplejelovens § 722, nr. 3, foreslås det at undtage de heromhandlede forseelser fra den i § 79, stk. 1, indeholdte påtalerregel. Hertil sigter det under nærværende pkt. 6 stillede ændringsforslag.

Til § 2.

Med hensyn til ikrafttrædelsesbestemmelsen bemærkes, for så vidt angår bestemmelsen i lovfor-

slagets § 1, nr. 2, at det under hensyn til, at en væsentlig del af de i danske skibe tjenstgørende sømænd på tidspunktet for lovens stadfæstelse må formodes at opfylde kravet om 12 måneders sejlads som betingelse for fri hjemrejse, er fundet nødvendigt at foreslå, at retten til fri hjemrejse indtræder etapevis, og som en overgangsregel at dele disse søfolk i grupper efter den samlede fartstid, de har erhvervet, således at bestemmelsen først pr. 1. juli 1964 får sin fulde virkning. Det skulle derved være muligt at opnå en passende tidsmæssig spredning af begæringer om hjemrejser i henhold til den nye lempede regel, der i modsat fald ville medføre uopfyldelige krav om afløsningsmandskab til erstatning for de hjemrejsende.

Det bemærkes, at de anførte tidspunkter er fastsat under den forudsætning, at loven stadfæstes i løbet af februar måned 1964. Dersom lovens stadfæstelse udskydes, vil de anførte tidspunkter derfor være at ændre tilsvarende.